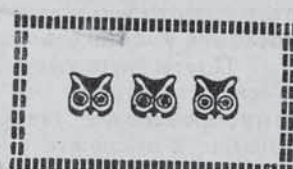

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

Редакторъ: КИРИЛЪ ХРИСТОВЪ — СОВИЧАНОВЪ

Редакция и администрация: ул. „Пиротъ“ № 5, телеф. 2-19-32 — Чекова смѣтка 52-21

Абонаментъ 120 лв., за платилитѣ до 1. юни 100 лв., за Европа—200 лв., за Америка—2 долара. Отдѣленъ брой 12 лв.

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народ. Просвѣщение съ окръжно № 40,350 отъ 28. XI. 1923 г.

Свободна Македония

Звънна вече всенароденъ часъ:
Македония свободна
да запѣ свѣтли химни съ гласъ:
химни за земята родна!

Скѣпа намъ земя, земя света,
твоята мѣка бѣ вѣковна,
но изгрѣя правда надъ свѣта,
въ сънъ отмина властъ грѣховна!

Волно цѣло племе българско
съ волна стѣпка въ пѣжъ очистенъ
отъ безумно племе вражеско
ще да ниже дни лжисти!

Радвай се земя честита днесъ!
Богъ те подкрепи съ надежди
да достигнешъ висинитѣ съ честъ,
де достойни се нареждатъ!

Въ тебе българскиятъ духъ могъщъ
надделъ сѣдба невѣрна!
Духъ на великанитѣ присѣщъ
вечъ отхвърля орисъ черна!

Богъ те днесъ осени съ благословъ,
тебе въ мѣжитѣ велика,
лаври да плетешъ въ живота новъ,
Охридъ вѣчно твой да блика!

Шингаровъ

Българската екзархия

28. II. — 12. III. — 1870 г. е свѣтла дата въ историята на бѣлг. народъ. Тя е резултатъ на 100 годишенъ напѣнъ за църковно училищното ни обособление, — единъ периодъ отъ време, презъ който проблесна съ всичката си сила и цѣлата своя сияйностъ духътъ на българина, неговата беззаветна любовъ и привързаностъ къмъ своя родъ, неговата неутолима жажда за просвѣта и напредѣкъ, неговата наслоена презъ вѣковете омраза къмъ фенерското духовенство, което бѣ главната причина за лишението му отъ възможностъ да се просвѣщава, за невежеството въ което бѣ останалъ.

Кои бѣха срѣдствата, съ които българинътъ се бори за избавлението си отъ мрака, въ който тънѣше? Кои бѣха първенците, които го пове- доха къмъ тази колкото свята толкова и трудна борба?

Родоначалникътъ ѝ бѣ Паисий, който въ 1762 се провикна отъ Атонъ — О! неразумне и юроде, поради что сесрамишъ да се наречешъ болгаринъ? Огънътъ, който е горѣлъ въ гърдитъ на тоя отшелникъ, е билъ толкова силенъ, пламъкътъ, който е отлжчвалъ, е билъ толкова буенъ! Той запали сърдцата на най-буднитъ синове на бѣлг. народъ и тѣ се нареждатъ на цѣли фаланги предъ маситѣ, та повдигатъ кръстоносенъ походъ противъ похителитѣ на църковноучилищнитѣ ни свободи.

Тукъ сж всички първенци отъ духовното и отъ гражданското ни строителство: владици и свещеници, писатели и учители, търговци и занаятчии — въобще хора отъ всичкитѣ стѣпала на бѣлг. лествица — всички горящи отъ едно единствено желание — да се даде на българина възможностъ да се развива, да се издигне въ просвѣтно-стопанско отношение, да не бжде „Кьоле“, каквото го третираха.

Монахътъ — пръвъ просвѣтителъ — сухъ, бледенъ, слабъ и немощенъ, не спи, не се храни, не почива — организъмътъ му се топи отъ огънъ, който безспирно гори и не му дава възможностъ да си отдѣхне, да събере сили, за да продължи наченатото дѣло — мисли, рови, работи и пише — скрито, да не бжде отъ никого виденъ, отъ никого неусетенъ и чутъ, предъ жумящо кандило наведенъ самичкъ тайно — мълчаливо — както когато при родилни мъжки се ражда отрокъ — царъ, спасителъ, Богъ и вдѣхновителъ свещенодействува, сжщински Христосъ въ Гетеманската градина — трепери отъ горестна любовъ по своя родъ, когото почита, когото тачи и обича и желае да го види не предметъ за подигравка предъ народни врагове, а достоенъ гражданинъ — витязъ — такъвъ каквото е билъ презъ срѣднитѣ вѣкове, когато е служилъ за показъ предъ славянски и европейски народи — (когато е вдѣхвалъ почитъ и страхъ предъ гърцитѣ — най-големитѣ подигравачи на българина сега.

Такъвъ виждаше народътъ Отца Паисия. Това той прочете въ неговата „История славено-болгарская“ и неговиятъ копнежъ, за народно преуспѣване стана общонароденъ коинсалъ и се запали цѣлата страна въ пламъ и жажда за своя народна църква, за свое българско духовенство.

За пръвъ пѣтъ следъ вѣковно робство българинътъ показа, че „Отъ Черно море до Охридъ, отъ Дунавъ до Бѣлото море единенъ народъ жи-

вѣе той своята сѣдба кове“, тоя единенъ народъ едногласно се провикна:

„До кога братя мили бѣлгари,
до кога гърцитѣ ще тъпчатъ
чрезъ своето фенерско духовенство
милото наше отечество?

Хайде да ги изпждиме
Отъ всички български градове
да извикнемъ всички гърмогласно
Махнете се гърци не щемъ ви!

Защото вий причина станяхте,
Та преди стотина години
Народната ни патриаршия,
Съ лѣжитѣ си я усвоихте . . .

(Гр. Пърличевъ)

За пръвъ пѣтъ гърцкитѣ митрополити, братя на сатаната, видѣха разклатени своитѣ тронове. Що не сториха, за да запазятъ своитѣ стада, които доеха, които стрижеха и чийто агнета обираха. Но, хитри лисици каквито бѣха, най-после българскитѣ лѣвъ ги прогони. Борбата бѣше люта, не на едно мѣсто и кървава. Не малко жертви взе тя. Да вземемъ примѣра на братя Миладинови. И само тѣ ли сж? Какви не мжчилица, какви не рушвети и лишения отъ свобода, колко счупени глави съ изъ македонскитѣ черкви: Но това бѣха предсмъртни конвулсии на умирающъ пѣтникъ — византиецъ.

Полека лека, отъ центъра къмъ краищата, борбата се води героично, системно и има за резултатъ нашата светая светихъ.

Светата ни Екзархия изигра свято, спасително дѣло за цѣлия бѣлг. народъ — тя го запази, тя го просвѣти, тя го закрепи въ цѣлата му родна страна, тя издигна народната ни свѣсть и създаде условия и за политическото ни свѣстяване. Тукъ именно афиризма „свободата не ще Екзархъ, иска Караджата“ стана парадоксъ — борбата за народни правдини събуди българския народъ и го подготви за борба за политически свободи: Екзархътъ и Караджата не се изключватъ единъ другъ — единиятъ съ евангелието и перото другиятъ съ оржието въ ржце вършеха едно и сжщо дѣло — просвѣтяването и освобождението на българския народъ.

Презъ 1872 г. предстоеше да се изработи и приеме Устава на новоучредената Българска Екзархия. Поканени бѣха народни представители отъ всички български краища съ изключение на македонскитѣ, понеже Високата Порта изрично забрани това. Отъ всичко 17 епархии въ фермана сж били предвидени 2 епархии въ Поморавия — въ Нишъ и Пиротъ — и само една въ Македония — Велешката. Допускаше се допитване до народа — „ако най-малко 2/3 отъ населението пожелае да се подчини подъ Екзарха, да се създаде бѣлг. екзархия“.

Това допитване е дало поводъ за нови тържества въ Македония, която въ огромното си мнозинство е гласувала за бѣлг. Екзархия. създадена съ общи усилия отъ цѣлокупния бѣлг. народъ. Въпрѣки възбраната отъ Македония се избраха и изпратиха делегати и тѣ прѣви пристигнаха на (Следва на стр. 5 долу)

събора. Между съборяните се издигна течение, което, отъ страхъ предъ турското правителство, искаше да се не допускатъ въ събора македонскитѣ пратеници. На 9 февруарий 1872 г. имаше изгледи това течение да вземе връхъ. Тогава се изстѣпи напредъ Пелагонийскитѣ пратеници Тодоръ Кусевъ (после Ст. Загорски митрополитъ) и държа пламенно слово, което разплака и противниците. Той завърши съ огнената декларация, че *„нѣма сила, която да отдѣли македонскитѣ българи отъ общонародната църква“*. Всички, безъ изключение, ржкоплѣската. Взема думата единъ отъ най-авторитетнитѣ представители—Гаврилъ Кръстевичъ: „Какъ да ги не приемемъ сега, когато сж дошли? Да ги изгонимъ ли? Не! (ржкоплѣскане). Народътъ ще ни благославя! Тѣ сж българи — за това трѣбва да ги приемемъ“. . .

Въ престоколитѣ се бележи: „Цѣлиятъ съборъ ржкоплѣска. Чуватъ се гласове „Браво!“ Тогава д-ръ Чомаковъ предложи да се въведатъ македонскитѣ делегати въ събора тържествено“.

За пръвъ пѣтъ българскитѣ народъ отпразднува своето обединение въпреки забраната на властитѣ, недоволството на една велика държава и кознитѣ на патриаршията.

Сега вече мечтата е действителностъ, идеалътъ е дѣло и българитѣ почти отъ всички краища на българското отечество сж сплотени подъ единъ скиптеръ, въ една държава и подъ общо народно знаме.

К. Хр.